

Oponentský posudok

k dizertačnej práci Ing. Milana Taliře, MBA,

na Fakulte podnikateľskej Vysokého učení technického v Brně.

Názov dizertačnej práce: Modely hodnototvorných procesov pre vybrané odvetvie ako generátor procesnej pridanej hodnoty.

Školiteľ: doc. Ing. Jarmila Straková, PhD.

Aktuálnosť témy a súčasný stav poznania

Dizertačná práca Ing. Milana Taliře, MBA rieši aktuálnu problematiku podnikovo-hospodárskej praxe. Na detaile 240 skúmaných podnikov v rámci primárneho výskumu I. a troch vybraných podnikov v rámci primárneho výskumu II. autor rieši dosahovanie procesnej pridanej hodnoty (PVA) a to konfiguráciou a riadením hodnototvorných tokov v rámci daného výrobného procesu. Ide o nové pojmá riadenia ekonomickej výkonnosti podniku, ktoré sa postupne objavuje vo svetovej literatúre. Východiskom práce je presvedčenie autora o tom, že ekonomický efekt podnikania vyjadrený tvorbou marže a ziskovosťou nevzniká len na konci transformačného reťazca, ale že je výsledkom štruktúry, kvality a riadenia hodnototvorných tokov naprieč podnikovými procesmi. Preto bola voľba témy dizertačnej práce v špecifickom prostredí rokov 2022-2024 správna a spoločensky prospešná.

Cieľ dizertačnej práce, postup jeho naplňovania a použité metódy

Cieľom práce bolo navrhnúť a empiricky overiť všeobecne využiteľný model hodnototvorných podnikových procesov ako generátora procesnej pridanej hodnoty pre jednotlivé veľkostné kategórie strojárnských podnikov. K dosiahnutiu uvedeného cieľa autor stanovil výskumné otázky a 4 vedecké hypotézy, ktoré pri riešení práce postupne overoval ako súčasť uplatnenej výskumnej stratégie.

Osobitnú pozornosť autor venoval časovému a obsahovému harmonogramu výskumu, získavaniu dát a využitiu osvedčených metód a techník spracovania údajov. V tejto súvislosti treba pozitívne hodnotiť dotazníkové prieskumy, štatistické testy na preverenie dát podporené koleračnou a regresnou analýzou, použitím cluster analýzy a metódami faktorovej analýzy, syntézy a generalizácie.

Výsledky dizertačnej práce

Obsahom analytickej časti práce sú výsledky realizovaného pred pilotného sekundárneho výskumu k vymedzeniu stavu poznania a vytvoreniu základu stanovených hypotéz. Po ňom nasledujú výsledky kvantitatívneho výskumu na overenie hypotéz a nakoniec výsledky primárneho, kvalitatívneho výskumu.

V uskutočnenom sekundárnom výskume autor vypracoval syntézu súčasného stavu poznania hodnototvorných procesov, procesného riadenia, obchodnej marže a ziskovosti prostredníctvom odborných databáz Web of Science a Scopus. Bola sformulovaná logická

schéma modelu procesnej pridanej hodnoty, ktorá spája vstupné determinanty (manažment inovácie a digitalizácia) s ekonomickými tržnými efektami (výkonnosť, dopady a predaj).

V realizovanom primárnom výskume I. autor uskutočnil prostredníctvom dotazníkov zber údajov z 270 podnikov, s ktorých bolo 240 použitých ku kvantifikácii a rozdelených do štyroch veľkostných kategórií podľa dvoch odvetvových hľadísk a to priemyselno-výrobných a servisných. Ďalším triediacim hľadiskom bola lokálna, regionálna, národná a medzinárodná príslušnosť. Výsledky práce ukázali, že vo všetkých kategóriách sú priemerné tržby vyššie než celkové náklady, čo vytvára kladný hospodársky výsledok. S rastom veľkosti podnikov rastú objemy tržieb i nákladov. Tržby v službách sú však v priemere vyššie ako vo výrobných podnikoch.

Výsledky štatistického šetrenia podporujú tvrdenie, že primárne podnikové procesy ovplyvňujú ziskovosť podnikov rovnakou mierou ako podporné procesy (50:50). Stupeň digitalizácie a automatizácie podnikových procesov má štatistický významný vplyv na výšku pridanej procesnej hodnoty. Preto sa stanovená hypotéza potvrdila. Rovnako sa potvrdilo, že výroba, obchod, marketing a ľudské zdroje predstavujú primárne jadro pri tvorbe pridanej procesnej hodnoty. Hypotéza 4 sa preto nepotvrdila.

Výsledky primárneho výskumu II. na detaile troch vybraných podnikov ukázali rozdiely v dosahovaní pridanej procesnej hodnoty, obchodnej marže a zisku. Najväčší pákový efekt bol dosiahnutý podielom výroby kooperáciou, nákupom a obchodom a to v prípade skúmaného malého i veľkého podniku. S týmto tvrdením autora možno súhlasiť. V krátkom súhrne a diskusií je pozitívne zhodnotený proces modelovania procesnej pridanej hodnoty v závislosti od veľkosti podniku. Táto skutočnosť je deklarovaná splneným hlavného cieľa, čiastkových cieľov ako aj identifikáciou dominantného príspevku „Výroby“ na generovaní pridanej procesnej hodnoty. V ďalšej časti je uvedené zhodnotenie zodpovedaných výskumných otázok a potvrdených vedeckých hypotéz. Myslím si však že tejto kapitole mohol autor venovať väčší rozsah.

Formálna stránka dizertačnej práce

Predložená dizertačná práca je uceleným výsledkom účelovo cielenej výskumnej činnosti doktoranda v rozsahu 145 strán. Vnútorne sa člení na 12 časti, ktoré na seba logicky nadväzujú. Nosnými kapitolami sú: 1 kapitola Teoretické východiská, 2-3 kapitola Ciele a metodológia výskumu a kapitola 4 Dosiahnuté výsledky. Väčšiu pozornosť by si však vyžadovala 5 kapitola Súhrn a diskusia výsledkov výskumu. Chýba v nej totiž komparácia výsledkov výskumu s ostatnými publikovanými výstupmi. Väčšiu pozornosť si zasluhujú tiež Prínosy dizertačnej práce. Na druhej strane možno pozitívne hodnotiť nadštandardný Zoznam použitej literatúry. Dizertačná práca je na vysokej teoretickej a odbornej úrovni, podporená údajmi, matematicko-štatistickým aparátom a je vhodne ilustrovaná tabuľkovými a obrázkovými prílohami.

Význam dizertačnej práce

Predložená dizertačná práca je prínosom v teoretickej, metodologickej i praktickej oblasti podnikových ekonomík. Je návodom na využitie procesnej pridanej hodnoty pri tvorbe

podnikových štandardov, pri znižovaní nákladovosti a zvyšovaní efektívnosti vstupov v transformačných procesoch podnikovej sféry. Dizertačná práca identifikovala podnikové procesy, ktoré najväčšou mierou ovplyvňujú nákladovosť a celkový výsledok hospodárenia v podnikateľských subjektoch. Na detaile pridanej procesnej hodnoty poukazuje na možnosť monitorovania, selektovania a diferenciacie pracovných operácií pri dosahovaní hospodárskych výsledkov v podnikateľských subjektoch. V neposednom rade bude dizertačná práca prínosom do výučby ekonomických a manažérskych predmetov, pri riešení bakalárskych a diplomových prác študentov.

Otázky

1. V čom je príčina ekonomickej diferenciacie podnikov v rovnako veľkej skupine podnikateľských subjektov?
2. Ktorý zo sledovaných podnikov dokáže prostredníctvom pridanej procesnej hodnoty zabezpečiť udržateľný ekonomický a sociálny rozvoj?
3. Prečo nie sú medzi nákladmi zahrnuté aj finančné náklady? (str. 75-76). Určite by sa zmenil percentuálny pomer priamych a nepriamych nákladov.

Záver

Predložená dizertačná práca rieši aktuálnu problematiku podnikovo hospodárskej praxe. Je prínosom v ekonomickej, metodologickej i normo tvorenej oblasti. Pri jej spracovaní autor využil značné množstvo údajov zo sekundárneho výskumu a realizovaného výskumu 1, ktoré verifikoval výskumom v troch vybraných podnikateľských subjektoch. Dosiahnuté výsledky sú prínosom pre teóriu a prax hospodárskych subjektov. Uvedené pripomienky a otázky neznižujú úroveň dizertačnej práce, ale naopak umocňujú jej význam v podnikovej praxi. Na základe vyššie uvedených skutočností konštatujem, že dizertačná práca spĺňa požiadavky podľa §47 odst. 4 Zákona č. 111/1998Sb. o vysokých školách v aktuálnom znení. Študent preukázal tvorčie schopnosti v danej oblasti výskumu a preto

doporučujem

predloženú dizertačnú prácu k obhajobe a po úspešnom obhájení udeliť Ing. Milanovi Talířovi, MBA, titul „P.h.D“ v študijnom programe „Riadenie a ekonomika podniku“.

V Bratislave 31.3.2026

Dr.h.c.,prof.pmx.h.c.,prof. Ing. Vladimír Gozora, PhD., MBA, v.r.